

ÅRSPLAN 26/27

Håbet FUS friluftsbørnehage

Håbet FUS
friluftsbørnehage

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Barnehagen er en viktig del av barns liv, den er et sted hvor barn møtes. Vennskap etableres, her dyrkes leken, læringen, fantasien og kreativiteten. Visjonen og vårt felles verdigrunnlag skal gjenspeiles i verdiene glødende, skapende og tilstedeværende. Barna er selv viktige medspillere. Det samme er de foresatte.

Tiden hos oss skal gi barn gode barndomsminner som gir dem verdifull ballast å ha med seg videre i livet.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Alt vårt arbeid i barnehagen er forankret i tre verdier:

GLØDENDE **SKAPENDE** **TILSTEDEVÆRENDE**

I Håbet FUS friluftsbarnehage betyr dette at:

Vi er **GLØDENDE**

- når vi viser glede og humor.
- når vi er rause og gjør hverandre gode.
- når vi viser engasjement
- når vi er i utvikling

Vi er **SKAPENDE**

- når vi sprenger grenser
- når vi gir barna gode minner
- når vi skaper rom for nysgjerrighet og undring
- når vi tar barnas ideer og tanker på alvor
- når vi er bevisst barns medvirkning egen hverdag

Vi er **TILSTEDEVÆRENDE**

- når vi støtter og veileder
- når vi er trygge og omsorgsfulle
- når vi lytter og tar oss tid

Trygghet, trivsel og tillit ligger i bunn!

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

I Håbet FUS skal alle barn ha troen på at de kan, og de skal få bekreftelse på det. Tilstedeværende voksne skal støtte og veilede barna etter det enkelte barns behov. Mestringsfølelsen er viktig for å ha motivasjon til å tørre å prøve seg på nye utfordringer og på den måten være i konstant utvikling. Vi skal føre barna gjennom prosesser som legger vekt på det positive

med forskjellighet og mangfold hos mennesker. Gjennom slike prosesser får barna en positiv identitetsbekreftelse samtidig som de utvikler sin evne til å se det positive hos andre mennesker.

Hovedfokuset i vår barnehage, foruten friluftsliv, er lek og lekkekompetanse. Personalet er kurset i temaet egenledelse i lek og læring. Vi jobber kontinuerlig med dette slik at vi i vår barnehage kan gi leken de

beste forutsetninger. Barn i god lek er nysgjerrige, forskende, trives og opparbeider seg god sosial kompetanse, vennekompetanse. Tryggheten føler barna ved at det alltid er tilstedeværende og fokuserte voksne.

I vår barnehage vektlegger vi barns medvirkning, vi er åpne og positive til barnas innspill. Vi møter det enkelte barn som et individ, med rettigheter når det gjelder egne tanker og følelser. Vi gir barna mulighet til å være aktører i egne liv der vi voksne er støttende, tilstedeværende og anerkjennende.

Vi vet at hvert enkelt barn har sine egne interesser og behov alt etter alder og personlighet. Vi legger denne kunnskapen til grunn når vi lager våre planer og strukturer i hverdagen. Enkeltbarn og barnegruppas interesser er ledestjernen for hvordan tema og tilrettelegging for lek er på de forskjellige avdelingene.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Håbet FUS friluftsbarnhage er en liten privat barnehage som ligger fint til på Håbet i Sandnes kommune. Barnehagen ble bygget i 1994 og har vært en del av FUS-kjeden siden desember 2013. Det er 54 barn fordelt på 3 avdelinger og 5 grupper.

Fordelingen og organiseringen er slik:

Avdeling Ørnereiret: store barn (3-6 år) ca. 25 barn

Deles inn i to mindre grupper:

- Slangeørn
- Fiskeørn

Avdeling Andedammen: både små- og store barn (2-4 år) 17 barn

Deles inn i to mindre grupper:

- Toppand
- Stokkand

Avdeling Spurven: små barn (0-3 år) 10 barn

Som friluftsbarnehage bruker vi naturen aktivt gjennom hele året. Vi er nysgjerrige på vær og vind, plante- og dyreliv. Fellesskapet på tur bygges på omsorg, oppmuntring og en felles innsats. Vi skal bidra til at barna i felleskap med andre, får utvikle et positivt forhold til seg selv og til å ha tro på egne evner. Vi bruker naturen som stimuli og arena for utvikling, og barna får oppleve naturens mangfold og viktigheten av å ta vare på den. Barna skal få kjennskap til og erfaringer med natur og uteliv.

Friluftsliv er for oss opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelser. Vi benytter naturen som arena for danning og barna er aktive deltakere i det pedagogiske innholdet. Barna er oppdagere og utforskere, og de ansatte skal følge opp med kunnskap.

Profilen vår:

Friluftsliv:

«Sitt ikke inne når Håbet er ute».

Vi lar oss inspirere av Torbjørn Lundhaug og Henrik Rosted Neegaard som har skrevet boken *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (2020). De kategoriserer friluftsliv inn i tre former for friluftsliv; *tradisjonelt friluftsliv*, *aktivitetsbasert friluftsliv* og *høstingsfriluftsliv*. Begrepet Uteliv, definerer de som det *Pedagogiske friluftslivet*. Dette er blitt vårt utgangspunkt for hvordan vi arbeider med vår profil og fokusområde.

Hovedtema gjennom barnehageåret;
Friluftsliv og Uteliv.

Friluftsliv: Læring gjennom friluftsliv

Deles inn i tre kategorier:

■ **Tradisjonelt friluftsliv**

- Barna skal utvikle skapende og glødende interesse for naturen – og føle tilstedeværelse der.
- Bli glad i naturen, som en del av vår norske kulturarv.
- Få kunnskap og erfaring med seg selv i møte med naturen.
- Oppleve gleden ved å være ute i ulike årstider.

■ **Aktivitetsbasert friluftsliv**

- Tilrettelegge for bevegelse, utfordringer, undring, utforskning og spennende opplevelser i naturen
- Legge til rette for den risikofylte leken, mestringsopplevelser og bevegelsesglede

■ **Høstingsfriluftsliv**

- Barna skal bli kjent med naturens ressurser gjennom de ulike årstidene.
- Barna skal få erfaringer med dyrking og sanking. Vi dyrker våre egne gulrøtter som barna får sanke inn, vi går på bærtur og sopptur.
- Barna får erfaringer med å så blomster/planter og vi følger prosessen fra lite frø til fullvokst plante.

Uteliv: Læring gjennom uteliv

■ **Det pedagogiske friluftslivet**

- Barna skal lære å bruke og bli glad i skogen og naturen som leke- og undringsarena.
- Barna skal oppleve undring, mestring, glede, vennskap og hverdagsmagi gjennom lek og verdiskapende aktiviteter.
- Stimulere barnas utvikling, og utvikle sosial kompetanse gjennom vennskap og allsidig lek i naturen.
- Turen, som en felles opplevelse å snakke om, skal være et godt grunnlag for språktrening, kommunikasjon og fortrolighet.
- Utvikle forståelse begreper; tall, mengde og farger.

Etter at barna har gått i Håbet FUS er vårt mål at barna skal ha fått erfaring med, og tilegnet seg ferdigheter som å:

• Kle seg etter været • Holde seg tørr i vått/kaldt vær • Gjøre fra seg i naturen • Glede seg over å gå på tur • Klare gå i ulendt terreng • Være trygg i naturen • Bruke spikkekkniv • Bruke en spade • Bruke ei tursag • Kunne klatre i trær • Sanke ved til bålet	• Vurdere farer • Ha kjennskap til grunnleggende førstehjelp • Sette opp et telt • Bygge hytte • Ta rede på eget utstyr • Spise i naturen • Kunne grunnleggende artskunnskap • Kunne høste bær, sopp eller urter • Ha kunnskap om hva som kan spises i naturen • Ha kunnskap om lov og rett i naturen • Lese et enkelt kart
--	---

For å sikre dette arbeidet har vi utarbeidet en egen **Progresjonsplan for friluftsliv i barnehagen**

Årshjul for tema- og prosjektarbeid i barnehagen:

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Gi rom for lek.
- Gi barna felles positive opplevelser.
- La barna få oppleve at de har medbestemmelse.
- Bidra til at barna får et positivt forhold til seg selv og troen på egne evner.
- Bidra til at barna får erfaringer med empati, og utvikler egen empati.
- Møte barna med anerkjennelse, respekt og tillit.
- Vi skaper gode relasjoner mellom barn – barn og barn – personal.
- Være aktive deltakere i lek.
- Jobbe med tema ut fra barnas interesser.
- Bruke smågrupper som metode for å sikre at alle barn blir sett og får tilstrekkelig støtte og veiledning i leken.
- Arbeider aktivt med barnas sosiale kompetanse, basiskompetanse og kunne håndtere konflikter
- Plan for å sikre at barnehagen har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.
- Fokus på dimensjonene i Barnet først og Tuning in to Kids (TIK)

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Vi skal møte barna med anerkjennelse, respekt og tillit.
- Vi legger til rette for at barna får mulighet til å oppleve tilhørighet til fellesskapet i barnehagen.
- La barna få oppleve demokrati, ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold utfra egne interesser og forutsetninger.
- Personalet legger observasjoner av barnas lek og interesser til grunn for hvordan tema- og prosjektarbeid utvikler seg.
- Gi barna muligheter til å få lov til å påvirke hverdagen gjennom demokratiske valg, eks her- og nå situasjoner, barnemøter, valg av aktiviteter, måltid og turmål.
- Gi barna erfaringer med å finne felles løsninger.
- Vi deltar på lokale arrangementer i nærmiljøet.
- FN's barnekonvensjon.

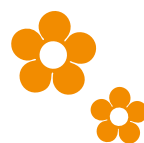
Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

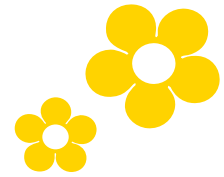
Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Møter barna med anerkjennelse og respekt.
- Legge til rette for åpne møter mellom ulike tradisjoner, og det enkelte barns og deres foreldres integritet skal respekteres.
- Norske og andre kulturers høytider og tradisjoner blir markert på de avdelingene, der kulturen er representert. Dette i samarbeid med foreldrene og deres ønsker.
- Skape felles opplevelser uavhengig av religion, kjønn, kulturell tilhørighet, ulike familie former eller alder.
- Markering av Samefolkets dag.
- Markere FN dagen.

Likestilling og likeverd

*«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjons-
evne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur,
sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for
diskriminering og fremme nestekjærlighet.»*
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Vi skal være bevisst vår rolle som rollemodell for barn og foreldre.
- Vi skal gi alle like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i felleskap i alle aktiviteter i barnehagen.
- Stille åpne spørsmål og gi barna tid til å reflektere og komme med egne svar.
- Barna skal få oppleve at de selv og alle i barnegruppen er betydningsfulle for fellesskapet.
- Vi jobber aktivt for å motvirke alle former for diskriminering.
- Vi skal være sensitive ovenfor barnas behov og kroppslige uttrykk.
- Barna skal få være med på å ta demokratiske valg, og medvirker aktivt i hvordan innholdet i barnehagen skal være.

- Bruker planen for å sikre at barnehagen har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Hvert barn skal kunne gjenkjenne noe som sitt i barnehagen, slik at deres identitet blir bekreftet.

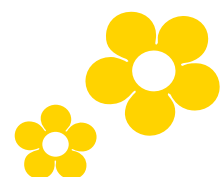
Eksempler på identitetsbekreftelse kan være å:

- Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.
- Bruke relevant litteratur og samtale om ulike og unike familiesammensetninger.
- Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk.
- Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen.
- Fremheve flagg på avdeling og fortelle om nasjoner som er representert.

Bærekraftig utvikling

*«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en
forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal
bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for
fremtiden.»*

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

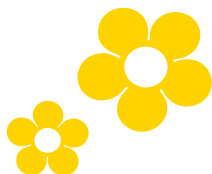

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Vi gir barna naturopplevelser i alle årstider og bidrar til at barna opplever tilhørighet til naturen.
- Vi gir barna erfaringer med og kunnskap om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon.
- Vi har faste utedager og turdager.
- Vi har daglige og ukentlige rutiner for miljøarbeid, der barna er aktive deltakere.

- Vi legger til rette for daglig kildesortering der barna kan være delaktige.
- Vi er gode miljøbevisste rollemodeller.
- Miljødetektiver, vi gir barna mulighet til å lære om gjenbruk og resirkulering. Vi har med poser på tur.
- Vi deltar på nasjonale rydde dager.
- Vi legger til rette for bruk av naturmateriell og gjenbruk i formingsarbeid.
- Vi gir barna mulighet til å iakttå og lære om dyr, fisk, fugler, insekter og planter.

- Vi tar barna med på planting hver vår og følger prosessen gjennom vår, sommer og høst.
- Vi lar barna få kjennskap til miljømerker på ulike produkter.

Miljøfremmende handlinger:

- Vi holder uteområdet og skogen vår ryddig.
- Vi dyrker, planter og høster i egen hage.
- Vi tilegner oss kunnskap og har fokus på gjenbruk av ulike materialer og klær, under tema miljøvern i årshjulet.
- Vi tilegner oss kunnskap om filosofiske betraktninger og naturens livssyklus – gjennom temaarbeid i smågrupper, samlinger og felles opplevelser ute på tur.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Hjelpe til å kunne håndtere utfordringer og regulere følelser og hjelpe barna med å finne
- løsninger i konfliktsituasjoner.
- Organisere barna i mindre smågrupper.
- Vi har en felles plan for å sikre at barnehagen har et trygt og godt psykososialt
- barnehagemiljø.
- Vi gir barna tid og rom til sanselig- og kroppslig utforskning av omgivelsene.
- Vi legger til rette for at barna skal få oppleve motorisk mestring.
- Vi støtte barna på vei til mestring og hjelpe dem til gradvis å regulere sine egne følelser.
- Vi ønsker å la barna kjenne på følelsen av at det kiler i magen, fremfor å overbeskytte dem.
- Positiv og utviklingsstøttene ledelse av barn (Barnet først og TIK).
- Vi legger til rette for fysisk og risikofyllt lek, som bidrar til smidige og koordinerte kropp som reagerer og handler raskt og riktig. Noe som igjen kan bidra til å forebygge uhell og skader.
- Vi har en dagsrytme som legger til rette for ro og hvile. De barna som har behov for å sove får anledning til det. Barn som ikke har behov for ekstra søvn sikres også ro gjennom rolige aktiviteter som for eksempel lesestund, rolig

musikk.

- Vi legger til rette for aktiviteter hvor en trener på spesifikke ferdigheter.
- Vi har FUS SmartMat, som er et mat- og måltidskonsept som først og fremst skal fremme matglede hos barna, og gi dem næringsrik og sunn mat.
- Gi rom for tankeprosesser på barnas egne premisser og legger til rette for barns medskaping.
- Vi skal være sensitive og vise respekt for barnas førstegangsopplevelser.

Handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar - sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først:

Høsten 2020 startet vi implementeringen av Barnet først. Kompetansehevingen har mange likhetstrekk med Utviklingsstøttende barnehager (USB) som vi har vært med på og fremdeles er med på gjennom Sandnes kommune. Vi jobber mot at alle ansatte skal ha felles kompetansegrunnlag, og at vi med det vil kunne gi alle barna i Håbet FUS tilnærmet like muligheter for å kunne utvikle seg til å mestre livet. Vi ønsker å sikre kontinuitet i kompetanseutviklingen gjennom at:

- Vi har sertifiserte CLASS observatører som bistår tett i utviklingen og oppfølgingen av arbeidet
- Vi har sertifiserte TIK-veiledere
- Vi har utarbeidet en utviklingsplan som vi kontinuerlig evaluerer og tilpasser
- Alle avdelingene blir årlig observert av en CLASS observatør fra annen FUS barnehage.
- Etter endt observasjon mottar barnehagen en rapport, rapporten gir oss et godt grunnlag for videre utviklingsarbeid
- Utfra tilbakemeldingsrapporten utarbeider vi handlingsplaner på avdelingsnivå for å sikre kompetanseheving til det beste for barna
- Vi bruker praksisfortellinger, veiledning, faglitteratur inn i våre møter
- Vi har faste refleksjonsgrupper med tilrettelegger som er sertifisert CLASS observatør og TIK veileder
- Vi bruker visuelle virkemidler for å fremme CLASS både til ansatte og foreldre
- Fokus på foreldresamarbeid gjennom synliggjøring, samhandling og veiledning

Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna. Satsningen bygger på forskningsbasert kunnskap om hva som utgjør god prosesskvalitet i barnehagene og hvordan slik kunnskap kan overføres til praksis på en måte som kommer barna til gode. Alle ansatte får både strukturell og faglig støtte, sammen med sterkt fokus på relasjonskompetansen og anvendelige verktøy for effektivt å kunne støtte barnas sosio-emosjonelle behov og kognitiv utvikling gjennom barnehagedagen.

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Rammeplanen (kap. 5):

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Det helhetlige synet på læring er spesielt for barnehagen som pedagogisk virksomhet. I rammeplanen s 19 står det at arbeidet med omsorg, dannelse, lek og læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

OMSORG

Rammeplanen (kap.3):

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

De ansatte hos oss gir omsorg gjennom å være:

- Gode rollemodeller for utøving av god omsorg.
- Legge til rette for besøksdag for nye barn, slik at de blir kjent med avdelingen og personalet.
- Legge til rette for jevnlig besøk på tvers av avdelinger ved avdelingsbytte.
- Legge til rette for felles opplevelser i små grupper, som for eksempel samling, lek, turer og måltid, slik at barna skal knytte seg til hverandre.
- Skape trivsel og trygghet for barna.
- Oppfordre barn til å sette ord på og uttrykke ulike følelser, samt gjenkjenne og anerkjenne egne og andres følelser.

Foreldre og barn kan forvente å møte omsorgsfulle og sensitive ansatte som:

- er tilstedeværende
- er tilgjengelig fysisk og emosjonelt
- er lyttende og observante
- ser og støtter barn i utfordrende situasjoner.
- gir barna rask respons og bekrefter og anerkjenner ulike følelser
- har kjennskap til det enkelte barn
- er ærlige
- er fleksible
- er tålmodige ansatte som støtter opp om barns utvikling

LEK

Leken er barnas viktigste arena for læring og utvikling. Lek er meningsfylt for barn, og er et mål i seg selv. Barndommen skal være preget av lek og moro, og er det vi jobber aller mest med i barnehagen. Vi som ansatte har en viktig rolle i barnas lek, som støttende voksne. Vi kan hjelpe barn med å starte eller opprettholde leken, utvide den eller inkludere flere barn.

Egenledelse i lek og læring er FUS barnehagenes felles faglige plattform. Egenledelse beskrives ofte som «hjernes dirigent». Det er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid, og er et felles begrep på funksjoner i hjernen som setter i gang og styrer det vi sier og gjør. Barn må bruke mange ferdigheter for å løse dagligdagse utfordringer, og egenledelse er avgjørende for å bruke egne ferdigheter så godt som mulig.

Våre metoder for å jobbe med leken:

- Vi bruker prosjekt/tema som arbeidsmetode, for å gi barna felles erfaring og referanser.
- Vi legger opp dagsrytmen slik at barna får tid og mulighet til ulike aktiviteter, samt kjennskap til forskjellig lekemateriell.
- Vi sørger for at det pedagogiske rommet innbyr til lek, læring og kreativitet ved å organisere rom, tid og lekemateriell.
- Vi skaper rom som er fleksible i bruk og la rommet stimulere sansene våre.
- Vi har plan for hvilke leker og materiell som skal være basis på stor og liten avdeling. Dette for å sikre progresjon og gjennomgående kvalitet.
- Vi skaper et inkluderende miljø gjennom å være gode rollemodeller og bidra til barns tilegnelse av sosiale ferdigheter.
- Vi bruker observasjon og dokumentasjon til jevnlig diskusjon av lekens muligheter.
- Vi er lekekloke og glødende ansatte som er tilstede i barnas lek.
- Vi viser at det som barna er opptatt av er viktig og verdifullt.

LÆRING

Trygge og utfordrende læringsarenaer gir muligheter for mestringsopplevelser. Hos oss fremmes et helhetlig læringssyn ved å ha fokus på prosesser. Det ligger potensiell læring i alle aktiviteter knyttet opp til en barnehagedag. Vi legger vekt på at barnas miljø skal fremme læring. Dette skjer både gjennom tilrettelegging av det fysiske miljøet, fokus på voksenrollen og språkmiljøet vi har på avdelingene. Vi sikrer progresjon i prosessene barna deltar i ved å jobbe etter progresjonsplan for fagområdene.

Våre metoder for å jobbe med læring:

- Vi jobber ut ifra tema og prosjekter, hvor fokuset er barnas iboende kraft til å utforske, oppleve og erfare med hele seg.
- Utvider barnas erfaringer og sørge for progresjon og utvikling i barnehagens innhold.
- Lytter til og gjør oss kjent med det enkelte barns interesser, forutsetninger og mestring for å tilpasse aktiviteter.
- Vi støtter barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.
- Personalet stiller åpne spørsmål, og er nysgjerrige og undrende sammen med barna, over ulike fenomener og opplevelser.
- Vi sørger for et inkluderende fellesskap og legger til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring. Legge til rette for rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsoppgaver.
- Personalet arbeider systematisk med å utvikle barnas sosiale kompetanse, gjennom å ta i bruk ulike verktøy (eks. Samtalebilder og refleksjonsspørsmål).

DANNING

Barnets danning avhenger av mange faktorer. Positive relasjoner til andre mennesker er den viktigste faktoren for at barnet skal utvikle seg til et menneske med et positivt selvbilde, god selvfølelse og selvtilit. Vi vet at leken er livet i barndommen, og gjennom lek bygger barn relasjon kompetanse.

Våre metoder for å jobbe med danning:

- Lekens muligheter tas vare på og følges opp av alle ansatte, slik at leken blir hovedaktiviteten i barndommen og barnehagehverdagen til barna i barnehagen.
- Vi skal hjelpe barna til å bli den beste versjonen av seg selv og utvikle evnen til refleksjon over egne handlinger og væremåter.
- Gjennom samtaler og undring bidrar vi til barnas forståelse av seg selv og egne følelser
- Løfter frem ulikheter som en styrke og støtte barna i å finne løsninger sammen.
- Sammen med barna skal vi sette ord på opplevelser og handlinger, slik at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.
- Vi tilrettelegger for at barna skal få løse oppgaver og konflikter. Dette bidrar til å utvikle kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse.
- Vi legger til rette for at barna skal få delta i beslutningsprosesser og medvirke til barnehagens innhold.

SAMMEN GIR VI
BARNDOMMEN VERDI:
VENNSKAP, LEK, GLEDE OG
HVERDAGSMAGI

VENNSKAP OG FELLESSKAP

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Å få delta i lek og få venner er selve grunnlaget for barns trivsel i barnehagen. En av de viktigste oppgavene personalet har i barnehagen blir derfor å hjelpe barnet til å utvikle et godt samspill med andre, knytte vennskap og kunne holde på vennskap.

Våre metoder for å jobbe med vennskap og fellesskap:

- I Håbet FUS Friluftsbarnehage er vi tilstede-værende voksne som hjelper og støtter barna i lek.
- Vi ser verdien av, og legger til rette for å dele avdelingen i mindre grupper.
- Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som vi skal hjelpe dem til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.
- I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og ansatte.
- Vårt mål er at alle skal føle tilhørighet i gruppen. Alle skal ha en eller flere venner i barnehagen.
- Vi observerer enkeltbarn og tilrettelegger for at barn, som trenger hjelp, kommer i god lek med andre.
- Vi støtter barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner.

KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å få et rikt språk.

Våre metoder for å jobbe med kommunikasjon og språk:

- Vi har fokus på å være språklig aktive ansatte som i samtaler med barn stiller oppfølgingsspørsmål og har frem og tilbake utvekslinger.
- Vi ber barna forklare hvordan de tenker og stiller åpne spørsmål.
- Selv- og parallellsnakk brukes som metode, og vi har fokus på å ha variert språkbruk.
- Personalet er gode forbilder for barna ved å stimulere til utviding og turtaking i dialoger.
- Bruke systematisk observasjon for å kartlegge barns språkutvikling.
- Sette inn tiltak der språkutviklingen er forsinket.
- Legger til rette for smågrupper med språkstimulering. Gjennom samtale, dialogisk lesing, bruk av metoden *Grep om begreper*, digitale verktøy for språkstimulering.
- Vi bruker bøker, rim og regler, fortellinger, sanger og spill aktivt sammen med barna
- Støttende språkstrategier i hverdagssamtaler.

Progresjonsplan for Håbet FUS friluftsbarnehage

**BARNET
FØRST!**

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Barna skal medvirke til barnehagens innhold, gjennom at barnas interesser blir tatt på alvor.
- Vi bruker hverdagssituasjonene for å sikre barns medvirkning.
- Vi involverer foreldre, ved å informere og oppmuntre til medvirkning.
- Vi lytter til, og gjør oss kjent med barns kroppslige og språklige uttrykk.
- Vi ser verdien av de uformelle læringssituasjonene i hverdagen.
- Vi er åpne for barns innspill og spontanitet.
- Støtter og oppmuntrer barn til å aktivt gi uttrykk for sine tanker og meninger.
- Vi er aktive deltakere i lek og følger barnas spor.
- Vi veileder, støtter og oppmuntrer barna til å finne løsninger på hverdagslige utfordringer og problemstillinger.
- Vi bruker kunnskap og erfaringer fra Barnet først og TIK (Tuning in to Kids) i det daglige arbeidet.
- Barna får være med å bestemme innhold og utvikling i prosjekter og aktiviteter.
- Barna får være med å bestemme dagsrytmen, der det er mulig.
- Barna er med på demokratiske valg, der man må ta en avgjørelse på vegne av en hel gruppe.

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Være imøtekomende overfor alle foreldre i den daglige kontakten.
- Informere i hente- og leveringssituasjoner, og bruk av kommunikasjonsløsningen MyKid.
- Gi tilbud om foreldresamtaler, 2 ganger i året.
- Brukerundersøkelser en gang i året (Udir).
- Foreldrene får månedsbrev hver måned med mål for kommende måned og en evaluering om måneden som har vært.
- Arrangere Internasjonal kafe i forbindelse med FN, barnehagefester og foreldrekafe som oppsatt i årshjul.
- Møte de enkelte foreldrene med respekt.
- Ta foreldrenes innspill på alvor.
- Så langt som mulig å tilpasse barnehagens innhold og arbeidsform i forhold til de forventningene foreldrene har både som enkeltpersoner og som gruppe.
- Gi informasjon om foreldres innflytelsesmuligheter gjennom samarbeid med SU.

Samarbeid med andre instanser:

- Helsestasjonen
- Ressurssenter for barn og familier
- Barnevern
- Bogafjell skole
- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Styrket barnehage tilbud
- Senter for flerspråklig barn og unge (FBU)

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre mål for en trygg og god tilvenning:

- Setter av god tid til tilvenning.
- Vi inviterer til besøksdag der barn og foreldre får bli kjent med avdelingen og personalet.
- Vi tar utgangspunkt i barnas individuelle behov under tilvenning ved å være bevisste vår rolle, og opptre sensitivt i forhold til barnet.
- Vi har en oppstartsamtale med alle nye foreldre i løpet av tilvenningsperioden.
- Sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med oss.
- Hvert barn får tildelt sin primærkontakt som skal følge barnet tett under tilvenningsperioden.
- Bruker trygghetssirkelen som et verktøy for å sikre at barn opplever trygghet til å leke, utforske og lære.

Tilvenning

Velkommen til Håbet FUS

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Vi er bevisste på det å begynne i en ny avdeling er en stor hendelse i barnets liv.
- Barna deltar på diverse aktiviteter, turer og måltider på stor avdeling, sammen med en trygg voksen.
- Vi sørger for god dialog med foresatte i forbindelse med avdelingsbytte.
- Ved overgang fra liten til stor avdeling har vi besøksdag før sommeren og gjennom sommermånedene.
- Ved oppstart på ny avdeling, er det alltid en kjent ansatt som følger barna over de første dagene.
- Vi har jevnlig samlinger hvor alle barn og voksne deltar, og har arrangementer i regi av FAU/SU.
- De ansatte nytter tiden i uteleken til å gjøre seg bedre kjent med barn som skal over på ny avdeling, nærmer oss forsiktig.
- Overføringsmøte mellom pedagogiske ledere.
- Personalet må være bevisste sin rolle, og opptre sensitivt i forhold til barnet.
- Den ansatte skal ha fullt fokus på de barna den følger opp i tilvenning.

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Skolestarterne har sin egen gruppe, Kongeørnene, hvor de har fokus på skoleforberedende aktiviteter. Sandnes kommune har et styrende dokument for overganger i barnehager og skoler. Dokumentet skal sikre informasjonsflyt mellom de to lærings-arenaene og et tett samarbeid mellom foresatte, barnehage og skole. Vi har nettverk i nærområdet for overgang barnehage-skole.

MÅL:

Skape helhet og sammenheng i læringsløpet for barn i Sandnes kommune, for å sikre et best mulig utgangspunkt for tilpasset opplæring og dermed godt læringsutbytte.

TILTAK:

- Barnehagene er tilknyttet Bogafjell skole, vi inngår i eget nettverk med nærliggende barnehager.
- Besøksdag på skolen for alle skolestartere.
- Forestilling på skolen for alle skolestartere.
- Fellestur for skolestarterne.
- Foreldremøte på skolen for foreldre med skolestartere.

Standard for overganger i barnehager og skoler i Sandnes kommune

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Refleksjonsgrupper
- Lærende møter
- Barnehagebasert kompetanseutvikling gjennom Barnet først og TIK
- Deltar på kompetanseutvikling i regi av Sandnes kommune
- Hele personalet plikter å delta på arbeidet med Barnet først og TIK
- Årlige Class-observasjoner, vi utarbeider handlingsplaner for hver runde og jobber aktivt med planene gjennom året
- Utarbeider handlingsplaner utfra resultater på brukerundersøkelser og medarbeiderundersøkelser

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Vi planlegger det pedagogiske innholdet i barnehagen basert på rammeplanen, årsplanen og progresjonsplanen.
- Vi planlegger utfra kunnskap om enkeltbarn og barnegruppa.
- Vi bruker observasjon som grunnlag for planlegging.
- Vi baserer planleggingen på dokumentasjon, refleksjon og systematisk vurdering.
- Vi baserer planleggingen på samtaler med barn og foreldre, brukerundersøkelser og tilbakemeldinger fra foreldre og SU tas med i planleggingen. Vi følger opp barnas interesser.
- Personalet har avsatt planleggingstid ut fra tildelte oppgaver.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Vi driver systematisk vurdering gjennom
 - Egne observasjoner og vurderinger.
 - Årlige CLASS-observasjoner på hver enkelt avdeling.
 - På møter; gruppemøter, ledermøter og personalmøter - samt planleggingsdager.
 - Gjennom samtaler med barna i barnehagen.
 - På bakgrunn av tilbakemeldinger fra foreldre.
 - Halv- og helårs evaluering.
- Personalet bruker denne kunnskapen i vurderingsarbeidet, og gjennom felles refleksjon skal vi lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.
- Vi bruker progresjonsplanen og dimensjonene i CLASS (Barnet først), når vi vurderer arbeidet vårt.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

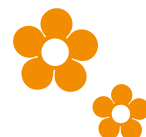

Våre metoder for dokumentasjon kan dreie seg om:

- skriftlig observasjon av enkeltbarn og barn i grupper
- bilder av barn i lek og aktivitet i barnehagen
- tegninger og andre uttrykk som barna har laget
- praksisfortellinger
- bilder fra prosessene i en aktivitet barna deltar i, beskrives i dagrapport på MyKid
- tilbakeblikk/bilder på månedsbrev som foreldrene får hver måned
- barneintervju av de eldste barna
- hvert barn har egen perm som dokumenterer deres aktiviteter og utvikling (fra år til år)
- bilder på Facebook

Personalet skal:

- Ivareta etisk perspektiv og personvern i all dokumentasjon.
- Ta med barna i arbeidet med dokumentasjon, både i utforming og samtale/refleksjon etterpå.
- Ha en bevissthet rundt hva vi dokumenterer, og hva det skal brukes til.
- Nytte seg av tilgjengelig utstyr.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Vi deler barna inn i små lekegrupper.
- Inkludere barn ved å tilpasse de behovene enkeltindivider og gruppa som helhet.
- Samarbeid med ulike aktører rundt barn med spesielle behov.
- Rådfører oss med barnehagens PPT rådgiver, barnevern, eller styrket barnehagetilbud når vi opplever behov.
- Vi observerer og reflekterer rundt enkeltbarn i samråd med foreldre, og setter inn enkelte tiltak utfra de rammene vi har. Vi bruker observasjonsskjema «alle med» og andre verktøy etter behov.
- Vi lager tiltaksplaner ved behov.

Personalet skal:

- Følge rutiner for tidlig innsats.
- Ha kunnskap om det enkelte barn.
- Sørge for at barn som trenger ekstra støtte får den sosiale pedagogiske og eller fysisk tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.
- Sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk støtte inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet.
- Varsle daglig leder hvis man får kjennskap eller mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Tidlig innsats rutiner i barnehager

SAMMEN GIR VI
BARNDOMMEN VERDI:
VENNSKAP, LEK, GLEDE OG
HVERDAGSMAGI

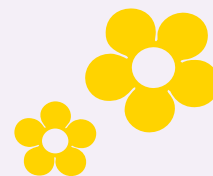
9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

Gjennom arbeidet skal barnehagen bidra til at barn får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold.

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

Kommunikasjon, språk og tekst

- Bruke systematisk observasjon for å kartlegge barns språkutvikling.
- Sette inn tiltak der språkutviklingen er sein.
- Legger til rette for smågrupper med språkstimulering. Gjennom samtale, dialogisk lesing, bruk av språkløypa, fokusord, grep om begreper.
- Vi bruker bøker, rim og regler, fortellinger og sanger aktivt sammen med barna.
- Vi leser bøker på begge målformer; bokmål og nynorsk.
- Støttende språkstrategier i hverdagssamtaler.
- Bruk av konkrete som supplerende kommunikasjon

Kropp, bevegelse, mat og helse

- Legge til rette for at alle barn opplever glede og mestring i fysiske aktiviteter.
- Benytte seg av kunnskap om det enkelte barns forutsetninger når en planlegger ulike aktiviteter.
- Støtte og oppmuntre i barns utforskning og testing av egne ferdigheter.
- Gi barna muligheten til å bevege seg og utforske kroppskontrollen i ulikt terreng.
- Tilby barn sunn og næringsrik kost, SMARTMAT
- La barna få delta aktivt i tilberedelse av måltider.
- Gi barna gode rutiner i forhold til hygiene, som håndvask.
- Personalet skal delta aktivt i motoriske aktiviteter sammen med barna.

Kunst, kultur og kreativitet

- Materiell skal være tilgjengelig for barna.
- Tilby og legge til rette for de enkelte barns uttrykk gjennom å benytte ulike materialer
- La prosessene være i fokus.
- Støtte og oppmuntre de enkelte til å skape sitt uttrykk.
- Gir barna kunstneriske inntrykk som de kan ta med seg inn i kunstleken.
- Følger barna gjennom en naturlig progresjon i deres kreative prosesser.

Natur, miljø og teknologi

- Legge til rette for positive opplevelser i naturen.
- Utforske og observere endringer i naturen gjennom årstidene.
- Ha fokus på miljøvern og bærekraftig utvikling.
- Være undrende og utforskende over ulike fenomener i naturen.
- Kongeørnene (førskelegrupp) besøker Vitenfabrikken.
- Faste turdager og turplasser.
- De ansatte skal formidle gode verdier og holdninger knyttet til natur, miljø og teknikk.
- De ansatte skal være gode rollemodeller, og være positive til barns nysgjerrige tilnærming til naturen.
- De ansatte skal ta i bruk ny teknologi sammen med barna.
- De ansatte skal undre seg og eksperimentere sammen med barna.

Antall, rom og form

- Være beviste ulike matematiske begreper i omgivelsene og ta disse aktivt i bruk i hverdagen.
- Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy og andre materialer for å inspirere barna til matematisk tenkning.
- Være aktive deltakere i lek for å støtte og stimulere barnas evne og utholdenhet i problemløsning.
- Legge til rette for matematiske erfaringer gjennom barnas lek.
- Berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler.
- Samspillssirkler
- Benytter oss av kunnskap og erfaringer fra Barnet først i det daglige arbeidet.

Etikk, religion og filosofi

- Møte alle barn og foreldre med respekt og forståelse.
- Være åpen og nysgjerrig i møte med mennesker og ulike kulturer.
- Være bevisst sin rolle som rollemodell.
- Forebygge diskriminering og annen uønsket adferd.
- Markere ulike merkedager fra norsk kultur, og eventuelle andre kulturer som er representert i barnegruppen. Her må personalet være i dialog med foreldre i forhold til om de ønsker at barnehagen skal markere.

Nærmiljø og samfunn

- Legge til rette for at barna blir kjent med barnehagens nærmiljø.
- La barna få delta i demokratiske valg.
- La barna bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner.
- Gi barna en forståelse av ulike tradisjoner, levesett og familieformer.
- Personalet skal vise respekt for ulike kulturer og tradisjoner.

Kunnskapsdepartementet. (2017).
Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
Hentet fra <https://www.udir.no>